

Nr 585.

Av herr **Nylander**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 256, angående statlig exportkreditgaranti m. m.

Såsom av Kungl. Maj:ts proposition nr 256 framgår, finner statsrådet och chefen för handelsdepartementet de skäl, som i fjol åberopades för exportkreditgarantisystemets införande i vårt land, allttjämt vara för handen.

För den händelse att riksdagen skulle bifalla Kungl. Maj:ts proposition nr 253 med hemställan bl. a. om godkännande av en överenskommelse med Sovjetunionen om beställningar och krediter, anser emellertid statsrådet, att behovet av exportkreditgaranti för exportaffärer med Sovjetunionen kommer att föreligga i avsevärt mindre omfattning än vad tidigare beräknats och föreslår därför nedsättning med 40 miljoner kronor av det belopp å 75 miljoner kronor, vartill staten må iklädas betalningsansvar för exportkrediter.

Samtidigt anser statsrådet sig med hänsyn till stegringen av statens ersättningsrisk icke kunna förorda den höjning i vissa fall av den maximala garantiprocentsatsen från 60 till 75 %, som föreslagits av styrelsen för exportföreningen.

I anledning härav tillåter jag mig påpeka, att en kreditgivning efter de riktlinjer, som angivas i Kungl. Maj:ts proposition nr 253, med hänsyn till de ovissa framtidsutsikterna måste anses för staten innebära större vådor än exportkreditgarantien, enär enligt denna säljaren alltid måste på sig taga sin andel av förlusten och betala en viss premie, under det att vid den i propositionen nr 253 föreslagna kreditgivningen staten skulle åtaga sig garanti för hela risken, inklusive säljarens vinst.

Vid den undersökning, som bland olika företag av exportföreningen verkstälts, har det, såsom av propositionen framgår, visat sig, att nu gällande exportkreditgaranti i många fall varit till nytta, men att från olika håll önskan uttalats om en höjning av statsgarantien från 60 till 75 %, framför allt på den grund att i de flesta med Sverige konkurrerande länder statsgarantien uppgår till nyssnämnda belopp.

Det har dessutom såsom skäl för en dylik höjning framhållits, att det råder en betydande olikhet för olika svenska exportprodukter i vad avser råmaterialkostnader, arbetslönernas procentuella andel i försäljningspriset, vinstmarginaler, konkurrensförhållanden m. m., varigenom för vissa varuslag en höjning av statsgarantien under nu rådande ekonomiska förhållanden kan anses skäligen, under det att en sådan för andra icke bör komma i fråga.

Handelspolitiska omständigheter och finansieringsmöjligheterna te sig också olika för olika exportgrenar, vilket kan göra betydelsen av en högre garantiprocentsats avsevärt större för en industri än för en annan.

På grund av härmed förknippade omständigheter har därför begränsningen av statens garanti till 60 % i en del fall omöjliggjort ett utnyttjande av garantien, vilket starkt torde ha bidragit till, att hittills av exportkreditnämnden beviljade garantier ej nått den omfattning, vilken man vid deras införande haft anledning antaga. Som ett belägg härpå tillåter jag mig erinra om en i propositionen omnämnd skrivelse från Sveriges granitindustris exportförening m. b. p. a., i vilken framhålles, att denna industri i konkurrens med vissa internationella kapitalstarka koncerner icke är i stånd att under nu rådande kristid själv övertaga finansieringen av en del leveranser under nu rådande villkor för exportkreditgarantiens beviljande. Föreningen framhåller, att, om staten kunde öka sin garanti från 60 till 80 %, torde möjlighet finnas för industrien att själv deltaga med de återstående 20 %, varigenom enligt föreningens bestämda uppfattning goda utsikter skulle skapas för att icke oväsentligt öka avsättningen.

Då den svenska granitindustrin är en typisk exportindustri, av vars produktion den svenska marknaden även under normala förhållanden icke är i stånd att upptaga mer än c:a 5 %, medan resten, c:a 95 %, finner sin avsättning i utlandet, och dessutom som bekant en synnerligen omfattande arbetslöshet tyvärr råder inom denna industrigren, vore det givetvis önskvärt, att bestämmelserna för erhållande av exportkreditgaranti ändrades i ovan angiven riktning.

Jag finner det dock för min del icke lämpligt, att staten skulle sträcka sig så långt som ända till 80 % utan stanna vid exportföreningens förslag om, att maximigränsen över huvud taget sättes till 75 % av kreditbeloppet.

Jag har tillåtit mig att här framdraga ett exempel, där en höjning av procentsatsen kan anses motiverad, men vill samtidigt påpeka, att det givetvis kan komma andra speciella fall, där en högre garantiprocentsats på grund av konkurrensen med andra länder kan anses skäligen för att möjliggöra leveranser, som utan en dylik höjning ej skulle kunna komma i fråga. Att i detta hänseende på förhand fastställa en differentiering, som för olika exportgruppers vidkommande bör anses lämplig och väl avvägd, torde, såsom styrelsen för Sveriges allmänna exportförening framfört, vara ogörligt. En dylik avvägning bör därför läggas i exportkreditnämndens hand för noggrant bedömande från fall till fall.

Då jag hyser den uppfattningen, att en utvidgning av exportkreditgarantien enligt de riktlinjer, som här ovan anförts, skulle kunna möjliggöra en del önskvärda exportaffärer, vilka hittills på grund av gällande bestämmelser ej kunnat realiseras och därför bliva till god nytta och av avsevärt ökad effekt, tillåter jag mig föreslå, att under de av exportföreningens styrelse angivna förutsättningarna garantiprocentsatsen höjes till 75 % av kreditbeloppet, varvid jag samtidigt understryker, att de hörda myndigheterna, kommerskollegium och exportkreditnämnden, ej haft något att invända mot en dylik åtgärd.

Jag utgår emellertid härvid ifrån, att liksom exportkreditnämnden hittills tillämpat lägre premiesatser i de fall, då statsgarantien understiger fastställt

maximum om 60 %, premiesatsen för överskjutande belopp kommer att höjas och vederbörligen avpassas i proportion till garantiens storlek och den ökade risken.

Vad sedermera beträffar storleken av det belopp, vartill staten må iklädas betalningsansvar för exportkrediter, har, såsom ovan framförts, statsrådet och chefen för handelsdepartementet i anslutning till proposition nr 253 ansett sig böra föreslå, att detta nedsättes med 40 miljoner kronor till 35 miljoner kronor. Från sistnämnda belopp bör, såsom av proposition nr 256 framgår, emellertid dragas det belopp av 10 miljoner kronor, som statsrådet föreslår för disponerande såsom lån till vissa främmande stater för beredande av likvider i den ordning och enligt de grunder, som av Kungl. Maj:t må bestämmas för till vederbörande land levererade inhemska varor, ett förslag, gentemot vilket jag ej har något att invända.

Därefter återstår det belopp av 25 miljoner kronor, som i propositionen föreslås såsom betalningsansvar för exportkreditgarantier under tiden t. o. m. utgången av budgetåret 1934/1935, i vilken summa emellertid är inberäknat även det belopp, vartill garantier beviljats eller må komma att före utgången av nu löpande budgetår beviljas. Då man efter allt att döma torde kunna räkna med, att summan av beviljade exportkreditgarantier vid utgången av innevarande budgetår kommer att röra sig omkring 10 miljoner kronor, skulle alltså för budgetåret 1934/1935 för nämnda ändamål kvarstå ett belopp av c:a 15 miljoner kronor.

För den händelse Kungl. Maj:ts proposition nr 253 skulle bifallas, är ingenting att erinra mot en sådan begränsning av beloppet för statlig exportkreditgaranti. Skulle däremot propositionen avslås, torde det vara osäkert, huruvida ett så begränsat belopp som nyssnämnda summa kan anses tillräckligt.

Med den förbättring i konjunkturerna, som synes ha inträtt, är det nämligen ej uteslutet, att en ökad företagsamhet på olika håll kommer att göra sig gällande, varigenom från exportindustriens sida exportkreditgarantien kan komma att tagas i anspråk i högre grad än hittills, framför allt om i vissa speciella fall såsom här föreslagits garantien skulle höjas till 75 % av kreditbeloppet.

Då fortfarande praktiskt taget alla europeiska med Sverige konkurrerande länder i oförminskad utsträckning använda sig av exportkreditgarantisystem i olika former och den internationella konkurrensen är i högsta grad hård, får det för den svenska exportindustriens vidkommande betraktas som en fråga av stor vikt, att även den, när behov därav föreligger, har tillfälle att använda sig av det vapen, som ligger i exportkreditgarantisystemet.

På grund av vad ovan anförts får jag därför hemställa,

- 1) att riksdagen måtte besluta, att villkoren för beviljande av exportkreditgaranti så ändras, att exportkreditnämnden skall, där speciella skäl därtill föreligga och efter prövning i de särskilda fallen, äga rättighet att bevilja exportkreditgaranti, inne-

bärande, att ett belopp, uppgående till högst 75 % av den av exportören lämnade krediten kommer att inflyta;

2) att för den händelse Kungl. Maj:ts proposition nr 253 icke skulle av riksdagen bifallas, besluta, att det belopp, för vilket svenska staten i huvudsaklig överensstämmelse med nu gällande bestämmelser, dock med den av mig här ovan föreslagna ändringen, under tiden t. o. m. utgången av budgetåret 1934/1935 må iklädas betalningsansvar för till utlandet levererade inhemska alster av industri, jordbruk och fiske, bestämmas till 35,000,000 kronor.

Stockholm den 21 mars 1934.

Erik Nylander.